Хитадай Арадай Республикын 10 жэлэй ойгоор амаршалнабди!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

36-хи жэлээ гарана

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 231 (9063)
ОКТЯБРИИН 1
ЧЕТВЕРГ
1959 он

Сэн 20 мунгэн.

...гуухэ арадуудай хани барисаан.

Ф. Балдаевай зураг.

Арбан жэлэй алдарта ой

...өөдэр үнэр баян, үргэн ехэ ...орон агуухэ һайндэрөө тэмдэглэжэ байна. Арбан жэлэй саада 1949 оной октябриин 1-дэ, Пе... город сүлөөтэ байдалай улаан ...өөдэнь мандуулжа, шэнэ, со...истическэ гүрэн—Арадай Хи... түрэһэниие бүхы дэлхэйдэ со... бэлэй.

...тадай Арадай Республика — ...ксизм-ленинизмын сэсэн мэргэн ...алай үшөө нэгэ гүн ехэ илалта ... Агуухэ Ленинэй революцион... ...ргаалые хэлбэришэгүйгөөр ба... ...алдаг Коммунистическэ парти... ...аа хүтэлбэри доро хитад арад ...удаан сагай туршада хатуу ...аар тэмсэжэ, сүлөөтэ байда... ...зол жаргал оложо, социализ... ...замда гараа һэн. Энэ хадаа ...ехэ Октябриин удаадахи түү... гайхамшагта ушар хэрэг мүн ...но.

...юуб гэхэдэ, хитад арадай рево... ...дэлхэйн империализмда тү... ...гсэтэй сохилто дахинаа хээ. ...жэ 650 миллион тоотой арад ... түрэеэ гартаа абажа, хуби ...аа өөрөө шиидхэдэг болонхой. ..., дэлхэйн национально-сүлөө... ...н хүдэлөөнэй эршэ хүсые улам ...адхан, хүн түрэлтэнэй түүхые ...шууд хубилгаа. Социализмын, ...айрамдалай тала баримталдаг ...ууд хүсэн дээрээ хүсэ нэмэн ...аа дабшана.

...жэл! Хитад орондо энэ саг ...ор тиимэшье ехэ бэшэ. Теэд ...эн хугасаа соо зуу, мянган ...й туршада хэгдээгүй юумэн ...гдээ. Энээниие хэдыхэн лэ тоо, ...итанууд элитээр гэршэлнэ. Хи... ...й түрүүшын табан жэлэй үедэ ...ышленностиин шэнэ һалбари... ...: автомашина, самолёт бүтээ... ...хүндэ болон транспортын ма... ... бүтээдэг промышленность, ...тротехническэ промышлен..., үнгэтэ металлурги болон хүн... ...дустриин бусад олон һалбари ...уулагдаа. Гансахан 1958 ондо ...ан Хитадай 60 жэлэй туршада ...уулһан хэмжээнэй булад шуд...аа. Мүнөө Хитад орон шулуу ...һэ малтан абалгаар дэлхэй... 3-дахи һуури эзэлнэ.

Хүдөө ажахыдашье агуухэ илалта туйлагдаа. Ороной бүхы шахуу таряашад кооперативууд боложо нэгэдээд, мүнөө арадай коммунанууд болонхой.

Мүн культурна революциин ашаар хүн зоной ухаан бодолдо эрид хубилалта боложо, эрдэм мэргэжэл, ажабайдал һалбаран хүгжэнэ.

Мүнөө Хитад орон хоёрдохи табан жэлэйнгээ түсэб бэелүүлжэ эхилээ. Шэнэ зорилгонууд табигдажа, ажалша арадые социализмын һаруул һайхан ерээдүй шэнэ илалтада зоригжуулна. Капиталистическэ хүгжэнги орон —Англитай мүрысэжэ, гол шухала промышленна продукци гаргаха талаар тэрэниие ерэхэ арбан жэлэй туршада хүсэхэ гэһэн зорилго КПК-гэй ЦК-гэй VIII пленум табяа. Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула хитад арад эршэ хүсэеэ зангидан тэмсэжэ байна.

Агуухэ арадай эдэ бүхы амжалтын эшэ үндэһэниинь юуб гэбэл, нүхэр Мао Цзэ-дунай хүтэлбэрилдэг Хитадай Коммунистическэ партиин сэсэн ухаан бодол, ажалша арадай сухаришагүй хүсэл зориг, диилдэшэгүй хүсэ шадал, социализмын болон эб найрамдалда дуратай оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай ахадүү ёһоной туһаламжа мүн болоно. **«Арадай революциин илалта, Хитадай Арадай Республика дотор туйлагдаһан социалистическэ байгуулалтын амжалта хадаа Хитадай Коммунистическэ партиин, хитад арадай агуухэ хүбүүн нүхэр Мао Цзэ-дун толгойлогшотой тэрээнэй Центральна Комитедэй сэсэн мэргэн хүтэлбэриин ашаар туйлагдаа гэжэ совет хүнүүд һайса мэдэнэ»**—гээд Хитад гүрэндэ эльгээһэн амаршалга соогоо КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Совет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет бэшэнэ.

Совет, хитад арадууд хэтэ мүнхын эбдэршэгүй хани барисаатай. Энэ хани барисаань үдэрһөө үдэртэ, жэлһээ жэлдэ хүгжэн һалбарна. Хитад арад совет арадай ахадүү ёһоной туһаламжые үдэр бүриингөө ажабайдалда үзэнэ. Тэрэшэлэн совет арад, тэрэ тоодо манай бурят арад хитад ханинарайнгаа туһаламжаар баясан омогорходог юм. Мүн ажахыдаа, соёл культурадаа аша туһатай худалдаа наймаа, айлшалалсалга болон аяншалгые хоёр арад ходо хэжэ байдаг.

Үнгэрһэн арбан жэлэй туршада КНР дэлхэй дээрэ, илангаяа Азиин түбидэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехэ оруулалта хээ. Тиимэл хадань хитад арадые бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы үнэн сэхэ хүнүүд дэмжэнэ.

Хитад орониие дахин мүлжэн дарлахаар эрмэлзэдэг империализмын хархисууд лэ дайн сэрэгээр айлгаха гэһэн һэдэлгээ орхиногүй. Эгээл иимэ зорилготойгоор тэдэнэр Хитадай Тайвань ольторогые эзэлжэ, түгшүүрилтэ байдал тохёолдуулаа. Мүн ООН-эй гэшүүндэ Хитадай орохо эрхыень зорюута хаһана.

Теэд хархис этэгээдүүдэй хэды оролдобошье, Хитадай Арадай Республика урган хүгжэжэ, дэлхэйн түүхэдэ хүсэ ехэтэй нүлөөгөө үзүүлжэ байхал. **«Алдарта арбан жэлээ угтажа байһан агуухэ арадай Хитадгүйгөөр дэлхэйн шухала асуудалнуудые батаар, найдамтайгаар гуримшуулжа болохо гэжэ һанадаг хүн байхагүй...»** гэжэ Нью-Йоркдо ООН-эй Генеральна Ассамблей дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев һаяхан мэдүүлээ һэн. Мүнөө Хитад орон дэлхэйн 93 гүрэн, мүн районтой худалдаа наймаа хэдэг юм.

КНР социалистическэ лагериин бата нэгэдэлые бэхижүүлэлсэнэ, хүсэ шадалыень арьбадхалсана. Хитад ороной арбан жэлэй алдарта ой—социализмын бүхы оронуудай, дэлхэйн ажалша хүнүүдэй һайндэр мүн. Энэ һайндэртэйнь дашарамдуулан ахадүү арадууд, тэрэ тоодо совет арад иимэ юрөөлэй үгэ, халуун амаршалга хүргэнэ:

Хитадай Арадай Республикын арбан жэлэй ой мандаха болтогой!

Ахадүү хитад арад мандаха болтогой!

Совет-хитадай эбдэршэгүй хани барисаан хэтэ мүнхэдөө һалбаран мандажа байг лэ!

Н. С. Хрущев Пекиндэ ерэбэ

ПЕКИН, сентябриин 30. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, тэрэшэ... партийно-правительственна делегациин гэшүүд А. Громыко, Туполев мүнөөдэр нютагай са...р 11.00 часта (Москвагай сагаар ... часта) Пекиндэ ерэбэ.

КПК-гэй ЦК-гэй Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун, Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ Лю Шао-ци, Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшын орлогшонор Сун Цин-лин, ... Би-у, Бүхы Хитадай Арадай ...төөлэгшэдэй суглаанай саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Чжу Дэ, КНР-эй гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лай Н. С. Хрущевые аэродром дээрэ угтаа.

Баяр ёһололой суглаан

Мүнөөдэр Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһанһаа хойшо 10 жэл гүйсэбэ. Энэ һайндэрые совет хүнүүд агуухэ хитад арадтай хамта баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна.

Үсэгэлдэр Улан-Удэ городто Хитадай Арадай Республикын 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделени городой ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдтэй хамта баярай суглаа үнгэргөө.

Совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделениин правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Цыдынжапов баярай суглаа нээгээ. Суглаан дээрэ тус правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Шевченко «Хитадай Арадай Республикын 10 жэлэй ой тухай» элидхэл хэһэн байна.

Хитад арадай түлөөлэгшэ Зэдын комбинадай бригадир нүхэр У Хен-жун нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан амаршалгын үгэ хэлээ.

Улан-Удэ городой предприятинуудай хүдэлмэришэдэй зүгһөө Ленинэй ордентэ паровозо-вагонно заводой бригадир Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Оширов амаршалгын үгэ хэлэһэн байна.

Һүүлээрнь суглаанда хабаадагшад хитад-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна правленидэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг нэгэн дуугаар баталан абаа. Бурят драмын театрын артистнууд баярай суглаанда хабаадагшадта городой артистнууд болон уран һайханай самодеятельностиин хүсөөр һонирхолтой концерт табигдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

СССР-эй табадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессиие 1959 оной октябриин 27-до Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1959 оной сентябриин 29.

Уласхоорондын Ленинскэ шан Айвор Монтегюдэ барюулагдаба

Англиин элитэ зохёолшо, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой гэшүүн Айвор Монтегюдэ «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шан баяр ёһололой оршон байдалда сентябриин 29-дэ барюулагдаба.

Советскэ олониитын түлөөлэгшэд—эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй, СССР-эй уран зохёолшодой Союзай, гадаадын оронуудтай хани барисаа, культурна холбоо байгуулха советскэ бүлгэмүүдэй Союзай гэшүүд, ниислэл хотын предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, уран зохёолшод, соёл культурын болон искусствын ажал-ябуулагшад, һурагша залуушуул Кремлиин Свердловско зал соо сугларaa.

«Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шангай талаар Комитедэй түрүүлэгшэ академик Д. В. Скобельцын заседаниие нээбэ. Лауреадай гайхамшагта ажал-ябуулгые тодорхойлхо зуураа, шагнагдагшые Д. В. Скобельцын халуунаар амаршалаа.

Айвор Монтегюдэ уласхоорондын Ленинскэ шан олгохо тухай Комитедэй тогтоол уншаһанай һүүлээр Д. В. Скобельцын алтан медаль болон диплом шагнагдагшада барюулба. Лауреадта, тэрэнэй һамганда үхибүүд баглаа сэсэгүүдые барюулаа.

СССР-эй арадай артист, кинорежиссер Г. В. Александров, С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводой слесарь М. У. Антонов, уран зохёолшо Б. Н. Полевой, эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй харюусалгата секретарь М. И. Котов, хари хэлэнүүдэй институдай студентка Б. Кулакова эб найрамдалай түлөө гайхамшагта тэмсэлшые халуунаар амаршалба.

Удаань Айвор Монтегю дээдэ шанда хүртэһэндөө баясхалан хүргэхэ зуураа, харюугай үгэ хэлэһэн байна. (ТАСС).

ТАСС-эй корреспондентын асуудалда нүхэр Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу

Асуудал. Сентябриин 28-да пресс-конференци дээрэ США-гэй президент г-н Эйзенхауэр мэдүүлгэ хэһэн байгаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Танай болон г-н Эйзенхауэр хоёрой һанамжанууд тухайгаа хөөрэлдэхэ үедэ Берлинэй асуудалаар хэлсээн «болзоргүй удаан саг соо хойшолуулагдаха ёһогүй, мүн иимэ хэлсээ хэлгэ сагай талаар хизаарлагдаха зэргэгүй» гэжэ үгэеэ ойлголсогдоһон байна. Энэ мэдүүлгэтэй дашарамдуулан Та һанамжаяа хэлэжэ шадахагүй байна гүт.

Харюу. Бидэнэй юун гэжэ үгэеэ ойлголсоһон тухай США-гэй президент г-н Эйзенхауэр зүбөөр хэлэһэн байна. Берлинэй асуудалаар хэлсээн дахяад эхилхэ ёһотой гэжэ бидэнэр үнэхөөрөө үгэеэ ойлголсоһон байнабди. Зүгөөр энэ хэлсээ хэхэ саг хизаарлагдахагүй байна. Тиихэдэ иимэ хэлсээн болзоргүй удаан саг соо унжагайруулагдаха зэргэгүй юм.

Германида болон Европодо шахардуу шанга байдал һулаpуулхые, мүн эб найрамдал бэхижүүлхые хүсэн, Баруун Берлин тухай асуудал шиидхэхые бүхы хамаатай тала эрмэлзэхэ бэзэ гэжэ этигэжэ байһанаа Советскэ правительство дахяад элирхэйлэн мэдүүлхые хүсэнэ.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАЯА ҮДЭР, ҺҮНИГҮЙ ЯБУУЛАЯ!

КПСС-эй обкомдо, Республикын Министрнүүдэй Соведтэ

Республикын колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын ябаса тухай

Сагай уларилай таарамжагүй байбашье хуряалгын хүдэлмэри тон аалиар ябуулагдана гэжэ КПСС-эй обкомой бюро, Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ. Байгша оной сентябриин 25-най байдалаар колхозуудта орооһо таряанай 70 процентнь, совхозуудта—76 процентнь хуряагдаа. Харин тиихэдэ Кабанскын, Байкало-Кударын, Иволгын, Сэлэнгын аймагуудта орооһото ургамалнуудай хахадынь шахуу хадагдаагүй байһаар. Үнгэрэгшэ табан үдэрэйхитэй жэшэхэдэ, Тарбагатайн, Хориин, Кяхтын, Мухаршэбэрэй колхозууд таряа хуряалгын хүдэлмэри аалидхаа. Иигэжэ ямаршье шалтагаангүйгөөр хуряалгын удаарyулагдаһан дээрэһээ таряан ехээр гээгдэлдэ ороно.

Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Иволгын болон бусад хэдэн аймагуудта комбайнуудай олон агрегадуудта һүни хүдэлхэ түхеэрэлгэ тодхогдоогүй. Тиимэһээ тэндэ хуряалгын агрегадууд һүниндөө хүдэлнэгүй. Халаанайнгаа лаабари хоёр-гурба дахин үлүүлэн дүүргэдэг республикын түрүү механизаторнуудай дүй дуршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэгүй.

Яахадаа орооһото ургамалнуудые хуряалга, хартаабха малталга удаарyулагданаб гэхэдэ, партиин олон айком, аймгүйсэдкомууд энэ шухала хүдэлмэридэ анхарал багаар табина. Зарим ушарта иимэ шухала хэрэг зүн дагаан орхигдошоно. Тиигэжэ хуряалгын хүдэлмэриие түргөөр дүүргэхэ тушаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ табигданагүй.

КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет иимэ тогтоол абаа:

Байкало-Кударын, Кабанскын, Сэлэнгын, Иволгын аймагуудта орооһото ургамалнуудые хуряалга ехээр удаарyулагдажа байна гэжэ тэмдэглээд, энэ асуудалда КПСС-эй айкомой секретарьнуудай, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнэрэй анхаралые хандуулба. Тиигэжэ зохихо бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээд, байгша оной октябриин 5-һаа хожомдуулангүй таряа хадажа, хартаабха малтажа дүүргэхээр эдэнэр уялгалагдаба. Энээнтэй хамта хуряалга хэхэ бүхы агрегадууд, автомашинанууд хүсэдөөр хэрэглэгдэхэ, үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэхэ байна. Механизатор, автомашинын жолоошодой эрхимээр ажаллаха эрхэ байдал бии болгогдохо. Механизатор, автомашинын жолоошон бүхэн үдэр бүхэнэйнгөө даалгабари дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ байна. Хуряалгаяа дүүргэһэн түрүү колхоз, совхозуудһаа комбайн, машинануудые абажа, гээгдэнги газарта эльгээхэ юм.

КПСС-эй айкомууд, аймгүйсэдкомууд гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа байгша оной октябриин 5 болотор дүүргэхээр уялгалагдаа. Тиигээд үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэри түргэдхэгдэжэ, энэ оной октябриин 20-һоо хожомдуулангүй дүүргэгдэхэ.

Зелёнко хуряаха, һолоомо суглуулха, тэрэниие һурилхэ хүдэлмэридэ аймагай хүтэлбэрилхы организацинуудай анхаралые хандуулха.

Хадалга, хуряалгаяа дүүргээд байхадаа

ЗАИГРАЙ. (Телефоноор абтаба). Хуушан Хүрьбын Калининай нэрэмжэтэ артель (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Постников, партийна организациин секретариин уялгые дүүргэгшэ нүхэр П. Шульгин) аймаг соогоо эгээн түрүүлэн таряа хуряалгаяа дүүргэбэ.

Энэ колхозойхид хамта 730 гектар таряа богони болзорто хадажа, хуряажа дүүргээд, гүрэндэ бүхыдөө 1200 гаран центнер эрхим шанартай орооһо худалдаа. Артелиин механизаторнууд таряа хуряалгын үедэ үдэр, һүнигүй хүдэлжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаа юм. Олон жэлдэ ажаллажа, дүй дуршэлтэй болоһон механизатор Мартемьян Шульгинай хүтэлбэрилдэг «С-6» маркын комбайнай агрегат 9 га нормын орондо, үдэр бүри 18—20 гектар хүрэтэр хададаг, хуряадаг байба. Энэ агрегадай комбайн шэрэдэг тракторист Павел Хисунов гэгшэ трактораа нэгэшье һаалгүй хүдэлгөө. Тэрэшэлэн эндэхи залуу комбайнер Иван Шитин өөрынгөө комбайнаар байнал үдэртөө 16—18 гектар хуряадаг һэн.

Мүнөө колхоз гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха түсэб, уялгаяа үлүүлэн дүүргээд, эгээл һайн эрхим шанартай орооһоороо ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада үрэһэ хүрэнгэ хаажа байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ тоог дээрэ сугларһан таряа сэбэрлэхэ, поли дээрэхи һолоомо, мэхинэ һайнаар хуряажа абаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Энэ аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ артель элбэгээр ургаһан орооһо таряагаа эршэмтэйгээр хуряажа, сентябриин 25-най мэдээгээр, гүрэнэй амбаарта хамта 5035 центнер шэлэмэл таряа оруулаад байнхай.

Н. Ключерев.

中华人民共和国十週年祝贺！

Хитадай Арадай Республикын арбан

☆☆☆

Агуухэ арадай гайхамшаг hайндэр

Хитадай Арадай Республикын тогтоогдоhоор арбан жэлэй ой октябриин нэгэндэ гүйсэбэ. Хитад арадай национальна ехэ hайндэрые бүхы түрүү хүн түрэлтэн баяртайгаар тэмдэглэлсэжэ байна.

Хитадай арадай революци 1949 оной октябрьда Хитад ороной алдарта Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро илалта туйлаhан юм. Энэнь бүхэдэлхэйн-түүхэтэ ехэ удхашанартай байгаа.

Хитадай Арадай Республикын байгуулагдахатай хамта, орон доторнь гүрэнэй шэнэ засаг түрэ —пролетариадай диктатурын формонуудай нэгэн болохо арадай демократиин диктатура тогтоогдоо.

Хархис гоминданай хуушан ёho гуримhаа сүлөөрhэн хитад арадта өөдэгүй юумэн үлэhэн юм. Хитадай Арадай Республикын урган мандаhан жэлдэ тэрэнэй хара металлурги оройдоо 158 мянган тонно булад үгэхэ аргатай байгаа; нүүрhэнэй ба энергетикын үйлэдбэри тон хүндэ байдалтай, зам харилсаан задагайранхай, ороohо таряа ургуулгын хэмжээн ехээр хоронхой байгаа.

Арадайнгаа ажахые амжалтатайгаар hэргээн бодхооhоной, аграрна реформо хэжэ дүүргэhэнэй удаа (тэрэнэй үндэhөөр помещигүүдэй газар эзэмдэлгэ усадхагдаhан юм) Хитадай Коммунистическэ парти ороноо социалистическэ индустритай болгохын түлөө, хүдөө ажахыгаа, кустарна, мүн капиталистическэ промышленность ба худалдаа наймаае социалистическэ ёhoор шэнэдхэн хубилгахын түлөө тэмсэхыень арад түмэниие уряалаа hэн.

КНР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түрүүшын табан жэлэй (1953—1957 онуудай) түсэб Хитад орон дотор түсэбтэ экономическа байгуулалтын эхи табяад, социалистическэ шэнэдхэлгэ хэхэ, социалистическэ индустриин hуури табихаар хараалhан юм. Эдэ зорилгонуудынь амжалтатайгаар шиидхэгдэзэ.

1956 ондо 120 миллион шахуу таряашан айлнууд, ондоогоор хэлэбэл, орон доторхи таряашад бултадаа шахуу хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудта hайн дураараа ороод байгаа. Олонхи жэжэ ажахытан мүн лэ үйлэдбэриин кооперативуудта оронхой.

Ороноо социалистическэ индустритай болгохо хэрэгтэ ехэ амжалта туйлагдана. Түрүүшын табан жэлэй туршада промышленна 10 мянган үйлэдбэри, тэрэ тоодо 921 томо предприяти баригдаhан юм. 1957 оной эсэс тээшэ 537 томо предприяти хүсэд гү, али зарим хубяараа ашаглалгада ороhон байна. 68 промышленна ехэ завод, фабриканууд Советскэ Союзай туhаламжаар баригдаа. Нэгэдэхи табан жэлэй хугасаада Хитад орон дотор промышленностиин шэнэ hалбаринууд: автомобиль, самолёт, хүндэ ба зам харилсаанай машинануудые бүтээдэг, электротехническэ хэрэгсэл үйлэдбэрилдэг промышленность, үнгэтэ металлурги болон бусад шэнэ үйлэдбэри бии болгогдоо. Хитадай Арадай Республика индустриально-аграрна гүрэн боложо байнхай.

1957 оной майда компартиин үүсхэлээр дэлгэрүүлэгдэhэн хүдэлөөнэй, ажал хүдэлмэридөө хэрэглэдэг арга гуримшуулгын хүдэлөөнэй үеэр национальна буржуазиин хархис талынхид арад зондо харша ажал-ябуулгаяа бүри түргэдхэhэн юм. Тэдэ дайсад гүрэн дотор Коммунистическэ партиин дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргые буруушааhан, Совет—Хитадай хоорондохи хани барисаанда дурагүй, Хитадые капиталистическэ хүгжэлтын замда оруулха гэжэ hэдэдэг байгаа.

Хитадай Коммунистическэ парти баруунай этэгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ бүхы арад зониие эмсүүлэн эмхидхээд, тэрэ тэмсэлээ 1957 оной эсэс багта—1958 оной эхеэр гол түлэб түгэсхөө hэн. Тиигэжэ орон доторнь политикада хабаатай, суртал бодолой талаар социалистическэ революци илаhан байна. Энээнэй ашаар ажалшадай политическэ болбосорол дээшэлээ, хитад арад Коммунистическэ партияа тойрожо, үшөө нягтаар эмхидэн жагсаа.

Социалистическэ индустриин эхи hуури табиhан, экономикын, политикын, үзэл сурталай талаар социалистическэ революциин илаhан ушар 1958 ондо—хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ социалистическэ байгуулалтын бүхы hалбаринуудаар «ехэ дабшалта» хэхэ аятай зохид арга нүхэсэл хангаа.

1958 оной майда КПК-гэй VIII съездын II сесси зарлагдажа, социалистическэ байгуулалтын талаар партиин бэелүүлхэ генеральна хараа шугамые тодорхойлон баталhан юм. Тэрээн соонь: «Бүхы хүсэеэ эршэдхэн зангидажа, урагшаа эрмэлзэн дабшажа, ехээр, түргэнөөр, hайнаар, арьбанаар бүтээхэ гол ёho баримталан, социализм байгуулха» гэжэ хэлэгдэнхэй. Партиин генеральна хараа шугамые бэелүүлхэдэ социалистическэ байгуулалтые бүри түргэдхэхэ, 15—20 жэл соо Хитад орониие хүгжэнги промышленностьтай, хүгжэнги хүдөө ажахытай, хүгжэнги эрдэм ухаан ба соёл культуратай социалистическэ гүрэн болгохо арга олгохо байна.

Хоёрдохи табан жэлэй туршада (1958—1962 онуудта) социалистическэ байгуулалтаяа бүхы талаарнь бэелүүлхэ, техническэ ба культурна революци хэжэ эхилхэ зорилго табигдаа. Техническэ революциин гол зорилго юуб гэхэдэ, арадай бүхы ажахые, тэрэ тоодо хүдөө ажахы болон кустарна промышленностиие мүнөө сагай томо үйлэдбэриин техническэ үндэhэ hууритай болгожо, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ шухала. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха, хүн зоной болбосоролые дээшэлүүлхэ, пролетариадай өөрын интеллигенци бии болгохо, ариг сэбэрые сахихын түлөө тэмсэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри культурна революциин зорилго болоно.

Компартиин хараалhан асари ехэ түсэбүүд үргэн олон ажалшадай эдэбхи үүсхэл айхабтар ехээр бадаруулаа. Арад түмэнэй баатар габьята ажалынь гайхамшаг үрэ дүнгүүдээ үгэжэ байна. 1958 ондо промышленностиин ба хүдөө ажахын бүтээн гаргаhан бүхы зүйлнүүдэй хэмжээн 1957 онойхиhоо 48 процентээр нэмээ. Хитадай металлургиин заводууд 8 миллион тонно—үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 1,5 дахин шахуу ехэ—булад хайлуулаа. Нүүрhэ малтан абалга жэлэй туршада 2 дахин нэмэжэ, 270 миллион тонно болоод байна.

Хитад арад хүдөө ажахын үйлэдбэриин талааршье ехэ амжалта туйлаа. 1957 ондо 185 миллион тонно ороohо таряа хуряажа абаhан аад, 1958 ондо тэрэнээ 260 миллион тоннодо хүргөө. Хитадай Коммунистическэ парти ургаса дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахыгаа оньhожоруулха зорилгоор тодорхой хэмжээнүүдые хараалаад, бэелүүлжэ байнхай. Үнгэрөөшэ жэлэй hүүл тээшэ хүдөө ажахын бүхы кооперативууд томодхогдожо, арадай коммунанууд болгогдоо.

1959 ондо Хитадай арадай ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэжэ үргэлжэлhөөр. КПК-гэй Центральна Комитедэй VIII пленум август hара соо зарлагдаад, оронойнгоо экономическа хүгжэлтын дүнгүүдые гаргажа, шэнэ зорилгонуудые табиhан байна. 1959 ондо Хитад орон 12 миллион тонно булад, 335 миллион тонно нүүрhэ, 275 миллион тонно ороohо таряа, 2,3 миллион тонно хлопок үйлэдбэрилжэ абаха.

Хитад орон дотор социалистическэ байгуулалтын айхабтар үргэн далайсатайгаар бэелүүлэгдэжэ байхада, зарим тэды бэрхэшээлнүүдшье тохёолдоно. Гэхэ зуура ургалта хүгжэлтэhөө уламжалан гараhан бэрхэшээлнүүдые хитад арад амжалтатайгаар дабана. КПК-гэй ЦК-гэй VIII пленум бэрхэшээлнүүдhээ дальтарhан, баруунай хэлбэрилдэ ороhон хүдэлмэрилэгшэдые тон шангаар шүүмжэлэн зэмэлээ.

Хитадай Коммунистическэ парти хоёрдохи табан жэлэй гол даабаринуудые мүнөө жэлдэ гэхэ гү, хараалагдаhан болзорhоонь гурбан жэл урид дүүргэхыень уряалжа, олон түмэн ажалшадта хандаа. Хоёрдохи табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые үлөөшэ гурбан жэлэй туршада нилээд ехээр үлүүлхэ арга бии. Энэнь «промышленна шухала шухала хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын талаар 15 жэлэй туршада Англиие хүсэхэ» гэhэн лозунгоёо гол түлэб арбан жэл соо бэелүүлхэ, тэрэшэлэн Хитадай Арадай Республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ арбан хоёр жэлэй (1956—1967 онуудай) түсэбэй гол даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ арга олгохо байна. Хитад арад Коммунистическэ партиин табиhан зорилгонуудые бэелүүлхээр зоригжонхой.

Экономикын, соёл культурын талаар хитад арадай туйлаhан амжалта дэлхэйдэхи агуухэ гүрэн болоhон Хитадай Арадай Республикын уласхоорондын нэрэ хүндые бүри ехээр үргөө. Хитад арадай уласхоорондын харилсаа холбооной бүри ехээр үргэдэжэ байhан баримтануудhаа харахада, Хитад орониие таhалан гансаардуулха, мэдэрхэгүй гэдэг США-гэй правительствын политика бүримүhэн панхаруудтаа. Һүүлэй дүрбэхэн жэлэй туршада КНР-тэй дипломатическа харилсаатай болоhон оронуудай тоо 20-hoo 33 хүрэтэр нэмээ. Дэлхэйн 100 шахуу орон ба районууд Хитадтай экономическа, соёл гэгээрэлэй харилсаа холбоотой болонхой.

Уласхоорондын түгшүүрилтэй шанга байдалые hуларуулхын түлөө, ажана амгалан оршохо гол ёho бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө, империализмын эзэрхэг түримхэй аашада, колониинуудые эзэмдэн дарладаг ёho гуримда эсэргүүсэн, Советскэ Союз Хитадай Арадай Республика хоёр гар гарhаа барилсан ябажа, эрид шууд тэмсэнэ. Социалистическэ агуухэ хоёр гүрэнэй нэгэн hанаалтайгаар бэелүүлдэг эдэ ябуулганууд «хүйтэн дайнай» тала баригшадта таарахагүй байшоо. Тиимэhээ тэдэнэр совет, хитад арадуудай хани барисаае hандаргахын тула шадаха бүхы юумэеэ хэнэ. Теэд тэрээнhээнь ямаршье үрэ гаранагүй. Совет, Хитад оронуудай хани барисаанай бата бэхи, эбдэршэгүй байhаниинь шалгаран тодоронхой. Агуухэ хоёр арад хуби заяагаа хэтэ мүнхэдэнь холбоо, эдэниие хагасуулжа шадахаар хүсэн дэлхэй дээрэ байхагүй.

Арадай засагта Хитад ороной гайхамшаг амжалтануудые туйлаhандань совет арад үнэн зүрхэнhөө баясана, хитад арадтай хани барисаанайнгаа үлхэй холбооe бүхы талаарнь бэхижүүлнэ.

Хитадай Арадай Республикын национальна hайндэртэй дашарамдуулан, манай үнэн хани, союзник болоhон агуухэ хитад арадай социалистическэ байгуулалтадаа шэнэ илалта, амжалта туйлахыень бүхы совет хүнүүд үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ.

В. СИДИХМЕНОВ.

Булад хайлуулга

8.000.000 тонно

158.000 тонно 1949 ондо

1958 ондо

☆☆☆

НЮТАГҺАА ХОЛО, НҮХЭДЭЙНГӨӨ ДУНДА...

ЗАКАМЕНСК. (**Манай корреспондентhээ телефоноор абтаба**). Хитадай Арадай Республикын тогтоhонhоо хойшо гүйсэhэн 10 жэлэй ойн урдахана Зэдын комбинадта хүдэлдэг хитад нүхэдтэй уулзажа хөөрэлдэбэб. Эндэхи капитальна барилгын управленидэ эрхим ажалаараа суурхаhан шулуушад, штукатуршад, модошо дархашуул олон. Тэдэнэй нэгэн, шулуушадай бригадын бригадир **Цуй Бао-чжун** гэгшэтэй хөөрэлдэхэдэ, **иигэжэ** хэлэбэ:

ХАНИ НҮХЭДЭЙНГӨӨ ДУНДА

— Манай Хитадай Арадай Республикын тогтоhоор арбан жэлэй ой тон ехэ, баяр баясхалангай hайндэр гээшэ.

Бидэнэр Зэдын комбинадта ерэжэ хүдэлhөөр 4 жэл болобобди. Манай бригадын 14 гэшүүд агуухэ совет арадай туhаламжаар шулуун барилга хэхэ мэргэжэлдэ hураад, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

Ондо ондоо хизаар, нютагуудhаа ерэhэн байбашье, мүнөө бүхы хитад арадтаяа, совет хани нүхэдтэеэ хамта гэр бүлэдөө, нютагтаа байhан мэтэ, баяр баясхалангай оршон байдалда энэ ехэ hайндэрөө тэмдэглэхэмнай.

МАНАЙ БЭЛЭГ

Барилгын 2-дохи участогай штукатуршадай бригадир «Социалистическэ мүрысөөндэ шалгарагша» гэhэн нэрэ зэргэтэй **Хао Лай-цзи иигэжэ** мэдүүлбэ:

— Энэ ехэ hайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ хэлсэhээр үнинэйбди. Городой гол үйлсэдэ баригдаhан 29 квартиратай 3 дабхар гэрэй нюур талые гоёохо зуураа, август hарынгаа даабариие 100 процент дүүргэхээр шиидэhэн аад, 160 процент дүүргэ... Энэмнай алдарта найртаа ...най ажалай бэлэг гээшэ.

ТҮҮХЭТЭ НАЙРНАЙ

Чу Вэн-чжун hаяхан ... жээтэ амаралтадаа гараад, ...каменск городто амаржа ...на. Тэрэ **иигэжэ хөөрэбэ:**

—Манай республикын ар... жэлэй hайндэр миин ... hайндэр бэшэ, гайхамш... амжалта, илалта туйлажа б...hан арадай түүхэтэ найр ...шэ. Арбан жэлэй туршада ...най Хитад орон танигдаша... болотороо hалбаран хүгж... Энэмнай агуухэ совет ара... хани ёhоной туhаламжа... хитад арадай эдэбхи үү...лээр туйлагдаа ха юм.

СЭДЬХЭЛ ДҮҮРЭМДИ

Люй Чан-лань —5-дахи ...рядай электрик, электром...тажнигуудай бригадир юм.

Манай бригадын гэшүүд ...ра бүриингөө даабариие ... процентhээ доошо оруулаа... hайндэрэй хүндэлэлдэ ав... hарынгаа даабариие 150 ...цент дүүргээ,— гэжэ тэрэ ...лэнэ. — Иимэ амжалтата...гаар, нүхэдтээ хамта сэдь... дүүрэнээр найрлахамнай.

— «Манайшни Люй х... ажалаа hайса мэдэхэ, болго... жотойхон хүн» гэжэ бригад... гэшүүн нүхэд **Корнаков, В...чиков** гэгшэд хэлсэнэ. Энэ ...**хэдэй мэдүүлhэнэй ёhоор:**

— Хитадай Арадай Рес...ликын арбан жэлэй hайндэр... энэ ехэ ороной эрхэтэдтэй х...та тэмдэглэхэ гэжэ байха... бүришье ехэ баяртайбди. ... алдарта ойн баяр — бултан...мнай найр.

Д. Аюшеев.

ДЭН ЧЖИ-И

Сүлөөрэлгын hайндэр

Мүнөө үдэр—hайндэрнай
Мүнхэдөө сүлөөрhэн бидэнэрэй.
Үнгын олон фонаряа
Үлгэел бүхы үүдэндээ,

Үүрэй сайтар ялараг лэ,
Үдэр болотор толорог лэ!
Тэдэнэй туяа ниилэжэ,
Тэнгэри өөдэ сорьёно,

Үнинэй, урдын харанхые
Үгы болгон тараана.
Шагныт, үйлсэдэ хүнүүдэй
Шангаар, гоёор дуулахыень,

Барабан, горнын наярхыень,
Баяртай зоной хатархыень!
«Янгэ» хүгжэмэй аялгань
Яаhан зохид гээшэб даа!

«Ундаа хүрөөд ябатараа
Уhанhаань худагай уугаа hаа,
Малтаhан хүүень мартангүй
Малгай аба!» гэдэгтэл

Аша туhыень мүнөөдэр
Анхаран, hүгэдэн hанажа,
Совет Армиин сэрэгшэдэй
Соло алдарынь магтая!

Ород оршуулгаhаа Ш. Нимбуев бурядшалба.

Тоо, баримтанууд

1949 ондо орон дотор оройдоо 8 миллион хүдэлмэришэд болон алба хаагшад тоологдодог байhан hаа, энэ жэлэй эхиндэ 20 миллион гаран болоо.

***

Арбан жэлэй саада тээ ороной городуудта 4 миллион гаран хүдэлмэригүйшүүл байhан юм. Мүнөө хүнүүдэй хүдэлмэригүйдэлгэ эсэслэн усадхагдаа.

***

1949 онойхидо орходоо инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 3,8 дахинаар олон болоо гэхэ гү, али мүнөө 620 мянгада хүрэжэ байна.

***

Хари гүрэнүүдтэ эд бараа гаргалга, мүн ондоо оронуудhаа эд бараа зөөлгэ 1950 онойхидо орходоо 3 дахинаар дээшэлээ.

***

Арбан жэлэй туршада машина бүтээлгын промышленностиин бүтээн гаргадаг продукци 40 дахин шахуугаар ехэ болобо.

***

Үнгэрэгшэ арбан жэл соо хамта 520 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай промышленна предприятинууд, байрын гэрнүүд, ниитын гэр байшангууд баригдаа. Эдэ жэлнүүдтэ hургуулинуудай 44 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд баригдаа гэхэ гү, али ороной сүлөөлэгдэхын урда тээ бии байhан бүхы hургуулинуудhаа дүрбэ дахин ехэ талмайтай hургуулиин гэрнүүд баригдаа.

Үнгэрэгшэ зун Венэдэ болоhон бүхэдэлхэйн залуушуулай, студентнүүдэй фестивалиин захалхада, Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгшэдэй ... дээрэ гаража ерэхэдэнь, зон нэрьемэ альга ташалгаар угтаа hэн. Зураг...: Хитадай залуушуул болон студентнэрэй түлөөлэгшэдэй hүр жабхаланта ...

ТАСС-эй фотохрони...

ХАМТЫМНАЙ БАЯР

1959 оной октябрь hарын 1-дэ Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаhанhаа хойшо 10 жэлэй ой гүйсэбэ. Үнгэрhэн энэ үе соо 650 миллион агуухэ хитад арад Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро ябажа, социализм байгуулха тэмсэлдэ тон ехэ амжалта туйлаа. Орон доторoo социалистическэ индустриин түрүүшын база байгуулжа, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые ниитын зөөри болгон эдлэхэ талаар социалистическэ революци хээ.

Энэ жэлдэ бүхы промышленна продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээниинь 1949 онойхиhоо 9,3 дахин дээшэлhэн байна. 1957 ондо Хитадай Арадай Республика булад хайлуулгаар 86 процент, техническэ түхеэрэлгээр 60-hаа дээшэ процентээр өөhэдыгөө хангаа.

Мүн хүдөө ажахыдань эрид хубилалта хэгдэжэ, 1958 ондо эдеэ хоолой ургамалай гараса 750 миллиард цзин гэхэ гү, али 375 миллион тонноор 1957 онойхиhоо дээшэлhэн байна.

Үнгэрhэн арбан жэл соо хитад арад культурна байгуулалта дээрээ ехэ амжалта туйлаа. Хитадай Арадай Республикын социализм байгуулха тэмсэлдэ, экономико болон культураяа хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлаhан ехэ амжалтань дэлхэйн социалистическэ системын материально-техническэ туhаламжатай, Советскэ Союзда социализм байгуулhан дүй дүршэлэй нягта холбоотой юм. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн социалистическэ системын гүрэнүүдэй хоорондохи холбоо барисаан марксизм-ленинизм, пролетарска, интернационализмын ёho гурим-дэ үндэhэлэгдэнэ.

1950 оной февралиин 14-дэ СССР КНР хоёрой хоорондо баталагдаhан хани харилсаанай договор агуухэ хоёр арадуудые хоорондоо аха дүүгэй хани харилсаатай болгоhон байна.

Манай хоёр ехэ оронуудайнгаа хоорондо нимэ үргэн ехэ харилсаа холбоон байгуулагданхай. Советскэ Союзай туhаламжаар Хитадай түрүүшын атомна реактор 1958 онhоо ашаглагдажа эхилээ. Гансахан 1957 ондо КНР-эй 6400 студент болон аспирантнууд СССР-тэ hуража гараа. Нёдондо жэлдэ промышленна предприятинуудтамнай Хитадай 7 мянгаhаа дээшэ хүн үйлэдбэриин практика гараhан байна. Хитадай түрүүшын табан жэлэй үедэ түмэр отолдог 3 мянган станок, 2 миллион тонно шэрэм, булад, хүдөө ажахын 10 мянга гаран машина, лабораториин тон олон түхеэрэлгэ болон бусад эд бараан Советскэ Союзhаа үгтөө.

1958 ондо аха дүү социалистическэ оронуудтай Хитадай худалдаа наймаан 1950 онойхиhоо 6 дахин дээшэлжэ, КНР-эй гадаадын гүрэнүүдтэй хэдэг худалдаа наймаанайнь 75 процентые эзэлнэ. Хитадай Арадай Республика жэл ерэхэ бүри экономикоёо хүгжөөхэ зуураа, Советскэ Союзда хүргэдэг туhаламжаяа улам үргэдхэнэ. Ехэ хэмжээнэй эд бараан, эдеэ хоолой зүйл манда худалдагдана.

Хитадай Арадай Республика эб найрамдалда дуратай гадаадын политика ябуулжа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Хитад арадай туйлаhан түүхэтэ амжалтанууд марксизм-ленинизмын hургаалай илагдашагүй байhанай бодото гэршэ боложо, эрхэ сүлөөгөө олохын, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байhан колониальна оронуудай арадуудта зоригжуулхы жэшээ болоо. Тэдэ амжалтануудынь империализмын колониальна системын үндэhэ hууриие муудхаана.

Хитад нүхэднай ажал хэрэгтээ туйлаhан манай амжалтануудаар баясан, өөhэдынгөө хэрэг гэжэ тоолоно. Тэрэшэлэн советскэ хүнүүд хитад нүхэдэйнгөө бүхы амжалтануудаар омогорхон баясанабди. Тиимэhээ КНР-эй 10 жэлэй ой агуухэ хоёр арадуудай хамтымнай hайндэр болоно.

Республикынгаа ажалшадай коллективүүдэй, ниитын организацинуудай дура хүсэлые хараадаа абан, СССР болон КНР хоёрой холбоо барисаае саашадаа бүри үргэдхэхын зорилгоор 1958 оной ноябрьда олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделени байгуулагдаhан юм. Тэрэ сагhаа хойшо тус бүлгэмэй Бурядай отделени партийна органуудай болон совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй правлениин хүтэлбэри доро ажаллажа, Бурядай республика КНР хоёрой хоорондо холбоо барисаа байгуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэhэн байна. Мүнөө үедэ предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай, hуралсалай газарнуудай 20 гаран коллективүүд совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй гэшүүд болонхой. Олохон коллективүүд өөhэдынгөө ажал хэрэгэй талаар дүтэрхы Хитадай коллективүүдтэй холбоо байгуулан, бэшэг абалсадаг, хүдэл...гөө дүй дүршэл халан абалсадаг. ...шээнь, Улан-Удын мяханай ком... худэлмэришэд Уханиин мяханай ко... дайхи ...

Совет-хитад хани барисаанай б... Бурядай отделени политическэ боло... на эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмтэй хам... ци, элидхэлнүүдые үнгэргэжэ, КНР-... циалистическэ байгуулалтын амжа... республикынгаа ажалшадые тани... Энэ хүдэлмэридэ туристска путёвко... шалагшад, научна хүдэлмэрилэгшэ... хитэйгээр хабаадалсана. КПСС-эй го... политическэ гэгээрэлэй байшантай ... КНР-эй арадай ажахын болон куль... хүгжэлтые харуулhан сагүргэлжы... выставкэ эмхидхэhэн байнабди. М. ...галовай нэрэмжэтэ музейдэ 1918—... онуудта Забайкалида Совет засаг ... хын түлөө тэмсэлдэ хитад нүхэдэй ... далсаhан тухай мүнөө үеын хитад, ... арадуудай холбоо барисаан харуул...

Культурын министерствотэй хам... публикынгаа олохон кинотеатр, клу... хитад киногой фестиваль, совет, хит... дуудай хани барисаанда зорюула... үдэшэнүүдые үнгэргэнэбди. Бурят ... театрта хитад драматург Цао Юй ... «Тайфун» гэжэ зүжэг табигдаhан ...

Илангаяа Закаменск городто а... хоёр арадаймнай хани барисаанда з... лагдаhан үдэшэнүүд эмхитэй hайнаа... гэргэгдэдэг болонхой.

КНР-эй арбан жэлэй ойтой дашара... лан, манай республикын ажалшад ... совет хүнүүдтэй хамта хитад ...

И. БУТУХ...

совет-хитад хани барисаа... бүлгэмэй Бурядай отделениин се...

Пекин. Совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй Центральна правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Сун Цин-линдэ

Совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделениин правлени Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаhаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, Таниие, мүн танаар дамжуулан агуухэ хитад арадые амаршална.

Социализм байгуулха хэрэгтээ таанадай тон ехэ амжалта туйлажа байhанаартнай баясан, саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыетнай үнэн зүрхэнhөө хүсэнэбди.

Хитад Арадай Республикын 10 жэлэй ой мандаха болтогой!

Совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделениин правлени.

...жэлэй алдарта ой мандаха болтогой!

* *

КНР-тэ эрдэм наука амжалтатайгаар хүгжэнэ

...общестын хүгжэлтэ эрдэм нау... дэбжэлтэһээ дулдыдадаг. Эр... ухаан ажабайдалай бүхы һалаа ...баринуудта нэбтэрэн ородог, ... общество дотор илангаяа түр...өөр хүгжэдэг юм. Социалистиче... оронуудай экономико, политика ...он соёл культура научна шэнжэ... байдаг. Энэнь Хитадай Арадай ...публикын жэшээ дээрэһээ ха...дана. Урдань Хитад орондо на...о-шэнжэлэлгын миил 40 жэжэ... институдууд байжа, 600 науч... хүдэлмэрилэгшэд ажалладаг ...аа. Оронойнгоо технико-эко...мическа талаараа гээгдэнги, га...зын капиталһаа дулдыданги ...һан дээрэһээ эрдэм наукын ...жэхэ арга байгаагүй. Мүнөө ...тадай Арадай Республика до... эрдэм наука тон түргэнөөр ...гжэжэ, социализм байгуулгын ...аршагүй хубинь болонхой. Энэ ...ар Хитадай эрдэм ухаанай ...демиин ажал-ябуулгын улам ...дэжэ байһанһаа харагдана. ...академи Хитад дотор ябуу...лажа байдаг шэнжэлхы хүдэл...риин ёһотой центр болонхой. Тэ...эй дэргэдэ эрдэм ухаанай 70 га... эмхи зургаан бии. Энэ академи... элитэ ехэ эрдэмтэд хүдэлнэ. ...Р-тэ атомай хүсэ шэнжэлдэг ин...итут бии болоо. Советскэ Союзай ...аламжаар 10 мянган киловатт ...этэй атомай реактор, 24 миллион ...ектроновольт хүсэтэй циклотрон ...гуулагданхай.

...рдэм ухаанай шэнжэлхы хүдэл...ен үндэһөөрнь һайжаруулхын ту... 1956 онһоо 1967 он хүрэтэр бэе...лэгдэхэ 12 жэлэй түсэб табигда... юм. Тэрэ түсэбые Хитадай 700 ...нуу эрдэмтэд совет эрдэмтэдэй ...абадалгатайгаар зохёогоо. Энэнь ...таалние шэнжэлхэ, техникэдэ, ... соёл сурталда хабаатай эрдэм ...анай талаар научна шэнжэлэлгэ ... түсэбүүдһээ бүридэнхэй.

Тэрэ түсэбэй үндэһөөр 57 гол шу...ла зорилго шиидхэгдэхэ ёһотой ...юно. Гэхэ зуура эрдэм ухаанай ...жэлтые бүхы дэлхэйн хэмжээн... хүргэхэ зорилго табигданхай. ... зорилгодо иимэ асуудалнууд: ...май хүсые амгалан ажалда хэ...лэлгэ; радиоэлектронно техникэ; ...упроводнигуудай техникэ; элект...нно-тоололгын машинанууд; ...ктронно приборнууд; телемеха...; реактивна техникэ; үйлэдбэ... автомадаар зэбсэглэлгэ; точ...ин приборнууд; нефть болон ...агта малтамалнуудые бэдэрэлгэ; ... механизмууд болон энергети... шэнэ зүйлнүүд; Хуанхэ, Янц...мүрэнүүдые ашаглаха научно...ническэ асуудалнуудые шиидхэл... хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ гэхэ ... олон асуудал ороно.

...дэ зорилгонуудые шиидхэхын ту...да Хитадта эрдэм наукын хүг...лтэ 4 гол газарта — Хитадай ...рдэм ухаанай академидэ, дээ... һургуулинуудта, ажахын һал...ринуудтахи научно-шэнжэлэл... эмхи зургаануудта, нюта...удтахи научно-шэнжэлэлгын инс...итудуудта бэелүүлэгдэнэ. Провинцинууд, автономно областьнууд болон уезднүүдтэ научно-шэнжэлэлгын институдууд, туршалгын станцинууд болон лабораторинууд эмхидхэгдэнэ. Гансахан Чжэцзян провинцида эрдэм ухаанай 10 гара мянган эмхи зургаанууд байгуулагданхай. 75 уездын центр бүхэндэ гү, али коммуна бүхэндэ научно-шэнжэлэлгын станци бии. Цзясин провинцидахи тиимэ эмхи зургаануудта хүдэлдэг 80 мянган хүнэй 90 процентнь хүдэлмэришэд, алба хаагшад юм. Тэрээнһээ гадна, Хитадта научно-шэнжэлэлгын, туршан шэнжэлэлгын 1743 эмхи зургаан бии. Хитадай эрдэм ухаанай академи 15 филиалтай, Шэньси провинцида ороной эрдэм ухаанай академиин, хүдөө ажахын эрдэм ухаанай академиин, медицинскэ эрдэм ухаанай академиин, архитектурын академиин, хэлхеэ холбооной академиин филиалнууд нээгдэнхэй.

Хитадай эрдэм ухаанай академи Баотоудо металлургиин центр байгуулха асуудал, оптическа шэл үйлэдбэрилдэг болохо, сахарай тростнигай үлэгдэлөөр торго хэдэг болохо, органическа шэл, капрон үйлэдбэрилдэг болохо асуудал шиидхэжэ байна. Хара металлургиин институдай эрдэмтэд үйлэдбэритэй холбоо барисаагаа бэхижүүлһэнэй ашаар «Гуншуай 80» гэжэ шэнэ маркын булад үйлэдбэрилхэ арга олоо.

Хитадай геологууд нефтьтэй олон газар олоо. Хитадта нефть хомор юм гэһэн буржуазна эрдэмтэдэй баталамжые тиигэжэ буруутуулһан байна. Нефть үгэхэ шулуу нүүрһэн олдоо. Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

157 дээдэ һургуулида 20 гара мянган профессорнүүд, доцентнүүд 17 мянган темээр научна шэнжэлэлгэ хэжэ байдаг. Заримдаа Хитадай студентнэр шэнжэлхы ухаанай ехэ асуудалнуудые шиидхэдэг юм. Жэшээнь, студент Лай Син-ян радиомачтын аранга бариха проект, техническэ документаци ухаалан зохёоһон байна. Энээнэйнь ашаар тэрэ барилгада 70 тонныи орондо 12 тонно булад хэрэглэгдэхэ болоо.

Соёл сурталда хабаатай эрдэм ухаанай талаар Хитадай эрдэмтэд ехэ амжалта туйлаа. Һүүлэй табан жэлэй туршада эрдэм ухаанай академидэ 4 мянга гаран элидхэл бэлдэгдэһэн байна. Философууд болон экономистнууд хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудые шэнжэлэн шиидхээ.

Хитад орондохи научна бүхы ажал-ябуулга «бүхы сэсэгүүд һалбараг лэ, бүхы эрдэмтэд мүрысэг лэ» гэһэн лозунг доро ябуулагдана.

Бидэ, совет эрдэмтэд, Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар 10 жэлэй алдарта ойтой дашарамдуулан, аха дүү хитад эрдэмтэдые халуунаар амаршалжа, ажал хэрэгтэнь амжалта хүсэнэбди.

П. Хадалов,
Бурядай комплексно институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

*

Тоо, баримтанууд

Арадай засагай жэлнүүдтэ Хитад орондо соёл гэгээрэл тон түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. 1951 онһоо 1957 он болотор арадай гэгээрэлдэ гүрэн 4,9 миллиард юань гаргашалаа. 2030 уезд болон городуудта гэхэ гү, али ороной бүхы уезд, городуудай 90 процент шахуудань бүгэдэ ниитын эхин һургуулитай болохо тэмсэл хэгдэжэ байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ элдэб түхэлэй дунда һургуулинуудта 15 миллион гаран хүбүүд, басагад һуралсаа гэхэ гү, али ороной сүлөөлэгдэхын урда тээхидэ орходоо 8 дахин олон залуушуул эрдэм номдо һураа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Хитадта 300-гаад миллион хүн, тэрэ тоодо үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал үгы болгохо кружогуудта 130 миллион хүн һуралсаа.

**

КНР-тэ урдань үзэгдөө дуулдаагүй түргэнөөр томо томо барилганууд бодхоогдоно. Ороной элдэб олон заха хизаарнуудта 700 гаран томо томо барилганууд, тэрэ тоодо металлургическа комбинадууд, электростанцинууд, машина бүтээлгын заводууд, туйлай ехэ сөөрэмүүд, шулуу нүүрһэнэй шахтанууд, хүнгэн промышленностиин предприятинууд баригдажа байнхай.

Мүнөө сагай олон томо предприятинууд Советскэ Союзай, ахадүү бусад оронуудай туһаламжаар баригдана.

**

Мүнөө жэлдэ Хитадай Арадай Республика шулуу нүүрһэ абалгаараа СССР США хоёрой һүүлээр дэлхэй дээрэ гурбадахи һуурида гараба.

1949 ондо Шэньси гэжэ провинцида оройдоол 2,5 миллион тонно нүүрһэн абтаһан байбал, мүнөө жэлдэ эндэхи шахтёрнууд 42 миллион тонно нүүрһэ эхэ орондоо үгэхэнь.

**

Ороной хүдөө ажахыдашье ехэ амжалтанууд туйлагдана. Хэрбээ урзанда жэл хамта 185 миллион тонно орооһо таряан хуряагдаһан байбал, нёдондо 250 миллион тонно хуряагдаа. Мүнөө жэлэй ургаса бүришье һайн.

*

ЮАНЬ Ю-МИН РАССКАЗ

Лю Сяо-ци яагаад хүнэй зэргэдэ хүн болооб

Японтоной ерэхэһээ урид Лю Сяо-ци табан му тарилгын, хоёр му намаг газартай, нэгэ хэды финик, персик мододтой байгаа юм. Ургаса һайнтайшье жэлнүүдтэ тэрэнэй бүлэ арайхан амидаржа үбэлжэдэг бэлэй. Японтон ерэмсээрээ хара тамхи наймаалжа, хүн зониие мэхэлжэ эхилбэ. Лю Сяо-циин хамаг газарые, жэмэстэ мододыень хара тамхинай наймаашан химдаханаар худалдажа абаа һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо Лю Сяо-ци хара тамхинда орошоод, тэрээнгүй болоходоо толгойнь эрьедэг, нюдэниинь уһатадаг, бэе махабадань һулардаг болобо. Хара тамхи татахын тулада хара нюдэеэшье харамнахаар бэшэ болошоһон гэхэ. Таримал модошьегүй, газаршьегүй болоһон Лю Сяо-ци хайшан гээд һамганайнгаа хубсаһа худалдажа, хара тамхин болгохом ааб гэжэ шэбшэжэ эхилбэ. Харин һамганиинь нүхэрэйнгөө тэрэ һэдэбые тухайлаад, ходо адагладаг болоһон гэхэ.

— Инагни, намдаа муу һанахаяа боли. Хара тамхяа хаяаб,— гэжэ һамгаяа һамааруулхаар забдахадань, һамган:

— Худалаар бү хэлэ,— гээд сэхэл табидаг байба.

Хайшан гээд һанаһандаа хүрэхэ, һарбайһанаа бариха гээшэб гэжэ һанаата болоод һуутараа, хүбүүнэйнгээ унтажа байһан таһалга руу гэнтэ ороод, тэрэнээ һэрюулжэрхибэ. Нойрмоглоһон хүбүүнэй шашхахада эхэнь гүйжэ ошоод, һаатуулжа эхилнэ. Тэрээхэн һамбаанда Лю Сяо-ци һамганайнгаа тэрлиг ябуул дундаа шүүрээд, газаашаа гарашаба.

Тэрлигыень худалданхай, хара тамхи манартараа татанхай гэртээ ерэхэдэнь, һамган угтаад, хараажа мэдэбэ. Тиихэдэнь Лю Сяо-ци:

— Хара тамхин гээшэмнай мүнгөөр абтадаг хаям даа. Татангүй байха аргамгүйл даа,—гэжэ хүхюутэйгээр харюусаба. Һамганиинь нүхэрөө аргадажа, идхажа ядахадаа тэрэниие гэрһээ үлдэжэрхёо юм гэдэг.

Тэрэ гэһээр Лю Сяо-ци айлаар юумэ эридэг, багашуулай барижа ябаһан юумые мэхэлжэ абадаг, олоһоноол хара тамхин болгожо һалгадаг байгаа.

Тиигэ тиигэһээр ябатарнь түхэреэн жэл үнгэрбэ. Хабарай саг ерэжэ, үнгэ бүриин сэсэгүүдэй задаржа байһан үедэ хүдэлмэришэд, таряашад дарлалтаһаа мултараад, мүнхэ жаргалай үүдэ нээбэ. Энээн тухай Лю Сяо-ци дууламсаараа, үнинэйнгөө нүхэдые бэдэржэ оробо. Теэд хэндэнь ошолтой, юун гэжэ хэлэлтэй гээшэб? Хүрэ хүрэһөөр хуушанай танил Лю Си-цюаньдаа ошобо. Тэрэнь этигэжэ ядангяар шарайшалжа хараад:

— Шам шэнги ажалда дурагүй амитантай хамтаралда хүдэлжэ болохо гээшэ аал?—гэжэ асуун һагад харюусаба. Тиигэжэ хэлүүлһэндээ сүхэрэнгүй, «газар дээрэ ганса энэ Лю Си-цюань бии бэшэ» гэжэ досоогоо һанаад, үниндөө сугтаа хара тамхи татадаг байһан Лю Шу-е гэдэг таряашанайда ошоходонь, тэрэнэй һамган гансаараа гэртээ байһан аад, Лю Сяо-циие хүйтөөр шэртэзд:

—Минии нүхэртэй бү холбооролдо. Һаянай хүншэг боложо байна. Шархи шархяа олохо гэлсэдэгтэл, шамтай ниилэбэл, дахин доройтохо,—гэжэ шэрүүнээр хэлэбэ.

—Хамаг хэрэг һамгадһаа тодхортохо,—гэжэ хамар доороо дуугарһаар, Лю Сяо-ци анхандаа сугтаа архи уудаг Лю Шоу-фуда ошохоор шиидэбэ.

Тэрэнэйнгээ гэртэнь ерээд:

— Хоюулаа ажаллая, һайнаар хүдэлхэ байхаб. Сэхээ хэлэнэб,— гэбэ.

— Ажал дээрэ бэеынгээ бэрхые харуула. Тиигэһэн хойнош ажалда абахаб,—гэжэ Лю Шоу-фу харюусаба ха.

Хүн бүхэндэ «угы» гүүлһэндээ урмаа хухарантаад, толгойнгоо хазайһан тээшэ үйлсөөр тэнэбэ. Хараень харахадаа хүнүүд мэр-һэр гэлдээд, иишэ тиишээ тарашана, үнинэй танил хүнүүдшье хажуугаарнь гарахадаа мэндэшэлэнгүй үнгэршэнэ.

— Юундэ намайе ажалда абанагүйб,—гэжэ бодожо ябатараа, «иигэжэ зобонхоор, үхөө һаа дээрэхэ» гэжэ шиидэбэ. Гэнтэ хүдөө ажахын хамтаралай ахалагша Ван гэгшэтэй уулзашоод, нюдэниинь хубхай уһатаад, хэлэхэшье үгээ олобогүй. Бэеэ барихыса баряад, өөр тухайдаа хөөрэжэ үгэбэ. Ахалагша Ван ехэ анхаралтайгаар шагнаад, хамтаралдаа Лю Сяо-циие абаха гэжэ шиидэбэ.

Хамтаралда абтаад байхадаа, Лю Сяо-ци түрүүшын үедэ эсэшэ сусашагүй хүдэлдэг байгаа. Теэд һүүлшэг тээ залхуурдаг, хэа яа һүүдэртэ һуугаад туршадаг болоо. Үдэр ерэхэ бүри Лю Сяо-циин ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг болоходонь, тэрээндэ дураа гутаһандаа хамтаралай гэшүүд суглаа татаба. Тэдэнэр суглаан дээрэ Лю Сяо-циие хамтаралһаа хаяха гэһэн асуудал эрид эгсээр табиба: Лю Сяо-ци залхуурна, муугаар хүдэлнэ гэжэ хүн бүхэн хэлэбэ. Һүүлэй һүүлдэ ахалагша Ван үгэ абаад:

— Харгыһаа хадуурһан хүниие заһаруулха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Энэ нүхэрэй ажалда дадалтай болохын тулада богонихон болзор үгэхэ,—гэһэн һанамжа оруулба. Ахалагша Ванай хэлэһэн үгэнүүд Лю Сяо-циин гол зүрхыень шангаар дайраа. Тэрээнһээ хойшо Лю Сяо-ци ажалдаа эртэлжэ гарадаг, эрхимээр хүдэлдэг болоһон гэхэ.

Хүдөө ажахын хамтаралай тогтоһонһоо хойшо айл бүлэ бүхэн эбтэй этэйгээр ажаһуудаг болонхой. Гансал Лю Сяо-ци гэр бүлэһөө таһархай ажаһуудаг бэлэй. Бүхы зоной гэр бүлэтэеэ эбтэй этэйгээр ажаһуухые харахадаа, Лю Сяо-ци һамгандаа, хүбүүндээ бусаха гэжэ бодоод, гэртээ ерэхэдэнь, һамганиинь богоһоёошье алхуулбагүй. Аргадажа, гуйжа ядахадаа, Лю Сяо-ци ахалагша Вандаа ошожо, «һамгандам ошолдыт» гээд, урдань унан алдажа байжа гуйба. Ван гэртэнь ошолдоод:

— Та хоёр үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэгты. Гансахан хүбүүгээ хайрлагты. Нохой шэнгеэр хэрэлдэнгүй, үнгэрһэн сагайнгаа ябадалые дахин дахин һанангүй, бэе бээ хүндэлжэ, шэнэ байдал түхеэрэгты,—гэһэн һургаал хэлэбэ.

Тэрээнһээ хойшо Лю Сяо-циин гэр бүлэдэ шэнэ байдалай толотомо туяан сасаржа, бултадаа эбтэй түбшэнөөр ажаһуудаг болоһон юм. Гэрэй эзэн үглөөгүүр эртэ ажалдаа гарахадаа:

Хүдэлмэри намайе хүн болгоо,
Компарти намда жаргал олгоо,

—гэжэ хүхюутэй согтойгоор дууладаг.

В. Будажапов, оршуулба.

Хитадай Арадай Республика. Арадай коммунын гэшүүд (Сычуань провинци) урэһэндэ хэрэглэгдэхэ барайгар илган түүжэ байна.
Синьхуа агентствын фото.

*

КОММУНАРНУУДТА...

(Корреспондентын блокнодһоо)

...үндэ индустриин гуламта—Шэньян (...удэн) городһоо гараад, автобуснай ...рэн дүүрэн ашаатай тэргэтэй моридой, ...омашинануудай хоорондуур годирһоор, ...тайлһаар урагшаа тэгүүлжэл ябана. ...ришье, алжэгэ, луусшье хүллөөд, тэр...гэзэ хоорбоор дүүрэн газарай эдеэ—...гор ута хитад үгэрсэ, ягаа улаахан ...идор, капуста, мантан томо тыквэ, ...уз, дыни гэхэ мэтэнүүдые ашажархёод, ...од ошожо ябаһан таряашадай дэрбэгэр ...һэн малгайнууд зурагархан харгы ху...жархин тооной далбагашалдана.

Тэргэтэй моридой, автомашинануудай ...оор сугларшаһан газарта автобусоймнай ...дахада, Совет оронһоо ябаһан айлшад ... танимсаараа, тэдэнэр дэрбэгэр мал...айнуудаа далбагашуулжа байгаад, ...-хао!» («Хани барисаан»!) гэлдэн хаш...алдана.

Харюудань бидэнэршье «Ю-хао!», «Ха... барисаан!» гэлдэжэ байгаад хашхарал...һаар, сааша саашадаа болоходоо ма... газаршалжа ябаһан нүхэдтэеэ ...тадай хүдөө ажахы тухай хөөрэл...һөөр «Та-чин» (набша намаан соо ...рэхэ гэһэн удхатай) гэжэ арадай ... ажахын коммунада хүрэжэ ерэ.... Нээрээшье энэ коммунын гол ...онииинь элдэб үнгын мододой, таримал ...малнуудай набша намаан соо умбан... хажуудань дүтэлжэ ерэхэдээл обсор...

...коммунарнууд ехэ баяртайгаар угта... коммунынгаа правленидэ уриба.

Уулзалгын баяр дээрэ үгэ халэхэ зуу..., хүдөө ажахын коммунын түрүүлэгшэ ...ар Лио иигэжэ хөөрөө:

— Совет нүхэдэй жэшээгээр хүдөө... ажалшад хамтын ажалтай болоод, ...нуудайнгаа ургасые, малайнгаа ашаг ... түргэн дээшэлүүлжэ байна. ...манай эндэ хүдөө ажахын табан ...ан кооператив байһан юм. Харин ...эргэшэ жэлэй сентябрь һарада коопе...ивуудаа бултыень хамтаруулжа, арадай коммуна тогтоогообди. Ажал хүдэлмэритэймнай, ажабайдалтаймнай танилсаад, һанамжануудаа хэлэхыетнай гуйнабди.

Мэндээ хэлсэжэ, шэнэ һонин тухай хөөрэлдэһэнэй һүүлээр коммунарнууд манииие полинууд дээгүүрээ, тосхонойнгоо гэр байранууд, һургуули, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, фабриканууднтаа ябуулжа, ажал хүдэлмэритэеэ, ажабайдалтаяа танилсуулба. «Та-чин»—14 мянга гаран үрхэтэ айлтай, 20 мянга гаран му* газартай, 14 мянган гахайтай, мүн ондоошье олохон малтай хүдөө ажахын томо коммунануудай нэгэн юм. Энэ коммуна хүдөө ажахы эрхилхэһээ гадна, мүн өөһэдын промышленна предприятинуудтай. Хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүдые, гэрэй хэрэгсэлнүүдые, барилгын материалнуудые хэдэг, хирписэ сохидог, гутал хубсаһа оёдог, гар урлал хэдэг 50 гаран фабрика, мастерскойтой юм. Мастерскойнуудаа фабрика гэжэ нэрлэдэг байна. Мүнгэн олзынгоо дүрбэнэй нэгэ хуби шахуус промышленностьһаа оруулна.

Арадай коммунануудта эдихэ юумэнь түлөөһэгүй. Гэртээ хэдышье үхибүүтэй һаа хамаагүй, коммунарнууд гэр бүлөөрөө булта столоводо хооллодог. Харин мүнгэн олзоёо ажалта үдэртэ хубаадаг байна.

«Агуухэ дабшалтын» үедэ полинуудайнгаа ургасые, малайнгаа ашаг шэмые эрид түргэн дээшэлүүлхын тула эндэхи коммунарнууд шанга тэмсэл хэжэ байнхай. Тиигэжэ нёдондо урзанданайхиһаа 30 процентээр ехэ ургаса хуряагаа. Газараа һайнаар уһалдаг болохын тула ехэ хүдэлмэри хэнэ. Нёдондо 7 хаалта баригдажа, 30-аад сөөрэм тогтоогдоод, 200-гаад шэнэ һубаг, канава татагдаа.

Эндэхи коммунарнууд бүхы оронойнгоо хүдөөгэй ажалшадтай адляар урдаа 8 гол ёһо баримталан: газараа уһалха, утэгжүүлхэ, һайнаар элдүүрилхэ, һайн урэһөөр тариха, үсхэнөөр тарилга хэхэ, машина болон зэр зэмсэгүүдээ һайжаруулха, ургасадаа һайн харууһа хангаха, саг соонь хуряаха зорилготойгоор ажаллажа байдаг.

Тосхонойнгоо захада гарахатаяа сасуу түрүүлэгшэ нүхэр Лио нэмжын хүхэржэ байһан поли руу заагаад:

— Энэл даа, манай таряалан, хадалан!—гэжэ баяртайгаар харуулба.

Полинууд соогуурнь иишэ тиишээ һубаг, канаванууд зурылданхай, шагайһаа дээшэ уһан соо сагаан будаагай (барайгар) хүхэ ногоохон эшэнүүд үсхэн бүшэмэгөөр ургажа байна. Нүгөө нэгэ полидо алтан шара шэниисэ дүүрэн эдеэтэй залаануудаа даажа ядан гунхалдана. Тээ саагуур ой модон шэнгеэр ургаһан кукуруза, гаолянай хажууда огородшоной ажаллажа байхань харагдана. Дүтын сөөрэм соогуур суута некин-нугаһанууд барсайлдан тамаржа, саада эрьсэрнь һанжанги шэхэтэй хара эреэн гахайнууд шалбаагһаа гаража ябана.

Поли дээгүүр ябаад, бусаха замдамнай тосхонһоо хэдэн тэргэтэй морид газаашаа гаража ябаба. Моридой һүүл доро брезент туулмагшуу юумэнүүдэй һанжалдажа ябахые хаража һонирхоод, асуухадамнай, коммунарнууд гайхалдан:—юу хэлэнэ гээшэбта? Харгыда гарахадаа иимэ туулмаг уянгүй ябаа һаа, моринойнгоо тонтогоолнуудые талада унагаалгаха ха юм бибди. Мандаш шэбхэ шабааһан гээшэ алтанһаа өөрэгүй юумэл,—гэлдэнэ. Тугаарай гүрэмэл бургааһан торхо бариһан хүнэй тосхоной үйлсөөр бүхэгэнэжэ байһыень һанахадаа, юу хэжэ ябаһыень одоол ойлгобобди. Тосхоной үйлсөөр хэбтэһэн нойтон шабааһа, тонтогоолнуудые суглуулжа ябаһан байгаа. Малай шабааһан гээшэ Хитад орондо иимэ үнэтэй шухаг юм байна.

Урдань энэ нютагта зуун айл бүхэнэй 7 помещик, нюдарган баяшуул байһан ха. Тэдэнэр бүхы газарай гурбанай хоёр хуби шахууе эзэмдэжэ, эдлэжэ байгаа. Арадай засагай тогтоһоной һүүлээр тэдэнэр газаргүй болоод, мүнөө зарим тэды эрхэсэ хизаарлагданхай, коммунада бултантай адляар ажаллажа байдаг. Засаг түрэдэ эсэргүү ябуулга хэдэг заһаршагүй зарим нэгэн лэ хуулиин харюусалгада хабаадуулагдажа, сүлэгдэһэн байна.

— Засаг түрын арадай гарта ороод байхада, ганса нэгэ нюдарган баяшуул хаана холо харайжа ошожо шадахаб даа. Мүнөөш миин гудагархан болошонхой, адлил хара ажал хээд, манаараал сугтаа нэгэ столдо һуужа, ниитын хоолһоо эдеэлээд ябажа байна,—гэлдэн коммунарнууд энеэлдэжэ, зоной дундаһаа баһал энеэлсэжэ байһан нэгэндэ хандана:—Лю, тиинэ аабзаш?—тэрэ хүншье энсэжэ, баһал бултa хүхилдөөн болошоно.

Хитадай коммунарнууд коммунизмын жаргалта һайхан байдалай эхи табижа, шэнэ байдалаа зохёон байгуулжа байна. Ороной хүдөө ажахын кооперативууд нёдондо булта томодхогдожо, хаа хаанагүй арадай коммунанууд тогтоогдонхой.

— Арад зондоо зол жаргалта байдал асарһан, агуухэ ороноо социализмын замаар шууд мэргэн хүтэлжэ ябаһан Коммунистическэ партидаа. Правительстводаа, мүн ходо һайн һайхан туһаламжа үзүүлжэ байдаг аха дүү совет арадтаа ехэ баясхалан хүргэнэбди. Манайдаа ходо айлшалжа байхыетнай гуйнабди,—гэжэ мордолгон дээрэмнай коммунарнууд уряа.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

*) Му—0,16 га.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

Хитад нүхэртэ бэшэг

Түбхын түрүүн хүршэтэеэ
танилсаха мэдэлсэхэ хэрэгтэй.
Түрэл Хитад оронойм
тухай иигэжэ хэлсэдэг:
Зарим газар дайдадань
саһата үбэл байхадань,
Саада холын нютагтань
зунай халуун хайрадаг.
Нэгэ зүгтэнь ёһотой
океан далай хүхэрнэ,
Нүгөө тала хизаараарнь
элһэн далай эбхэрнэ.
Үүлэн соогуур умбаһан
уула хаданууд толорнод,
Үдхэн ногоон намаатай
ой тайганууд оршонод.
Уһа голоор элбэгтэй
үргэн хонгор талатай,
Үнэр баян ургасатай
иимэ һайхан нютагтай,
Тоогүй олон эзэдынь
тэндэ ажана түбхинөө.
Түүхэ домог аялгань
дэлхэй дүүрэн хүнхинөө.
Үргэн Азиин тэгэндэ
оюунай гуламта аһаагааш,
Олон ондоо яһатанда
соёл эрдэм тараагааш.
Уран, бэрхэ, ажалша
улад зонтой гэгдэнхэй,
Үнэн нэрэ алдартнай
угаа дамжан ерэнхэй.
Эртэ сагай эхинһээ
тэмсэлэй замаар дабхибат.
Эхэ һайхан орондоо
эрхэ сүлөөтэй жаргабат.
Агууехэ Ханатнай
алас холые зоринхой—
Агууехэ Үүдэнэй
алтан богоһонь болонхой!

Орооһо таряа абалга

РЕПОРТАЖ

Залуугай хүсэн, зориг ехэ

Коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн фермын ажал тухай

Намарай аятай дулаан нэгэ үдэр Баруун Курумканда байрладаг Сталинай нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермэдэ хүрэжэ ерэбэбди. Энэ малай байра 3—4 жэлэй урда тээ баригдажа захалhан юм. Мүнөө эндэ болбосон түхэлтэй тосхон бодошонхой.

Шэнээр баригдаhан малай байрануудые, хүнэй hуудаг гэрнүүдые, бусад барилгануудые харахада, ехэ зохидоор түхеэрэгдэнхэй.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ҮГЭНҮҮД

Фермын улаан булан соо наhатайшаг, сарюун нэгэ хүгшэнтэй уулзабабди. Энэмнай колхозой эмхидхэгдэхэhээ хойшо мал ажал дээрэ таhалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилhэн, мүнөө 69 наhа хүрэбэшье, хаба шадалаараа ниитын ажалда хабаадалсаhан зандаа Дари Чимитова гэгшэ байба. «Фермынтнай ажал хүдэлмэри хэр ябажа байна гээшэб?» гээд асуухада:

— Бишье юу ёhоор мэдэхэбиб даа. Ажалладаг хүнүүднай булта хүдэлмэридөө байна. Энэ үедэ гэртэ hуужа байха саг бэшэ ха юм. Үнеэдээ hааха, адуулхаhаа гадна, үбhэ тэжээл бэлдэхэ, хартаабха, турнепс малтаха, баhа малайнгаа байрые үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хэрэгтэй. Һаалишаднай мэнэ гэhээр сугларжа, үнеэдээ hааха болоо. Тиихэдэнь харана бэзэт. Харин hонин гэхэдэ, фермэмнай коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм. Олон жэлдэ мал ажал дээрэ хүдэлжэ, ажалаа бага зэргэ мэдэхэ бологдоо гээшэ. Урда жэлнүүдтэ энэ фермэдэ яhала бэрхэ hаалишад хүдэлдэг hэн. Харин мүнөө эндэ булта залуушуул ажаллана. Теэд ажалнай муугаар ябана бэшэ, минии харахада, үдэр бури hайжаржа байгша. Залуугай хүсэн, зориг ехэ юм ааб даа. Бидэнэршье залуу ябаhан байгаабди. Теэд мүнөө үеын залуушуул ондоо байна даа. Олонхи hаалишаднай фермэдэ хүдэлжэ захалhаар үшөө жэл болоогүй. Тэдэнэй ажалдаа дуратай, оролдосотой гээшэнь гайхалтай.

Урда жэлнүүдтэ фермын hаалишад ходо hэлгэлдэдэг байгаа. Тиимэhээ үнеэд зүбөөр hаагдадаггүй тула хатуу хүхэтэй, хажар дошхон болоно гэлсэдэг hэн. Энэншье зүб. Харин мүнөө тиимэ юумэгүй. Тиихэдэ эдэ басагадай эбтэй, юумэ ойлгохо, hураха дуратай гээшэнь даа! Хэн нэгэнэйнгээ гээгдэлдэ орохоёо hанаа hаань, хамтын хүсөөр татажа абадаг болонхой. Юрэдөөл коммунистическэ ажалай бригада гээшэмнай иимэ байха ёhотой юм бэзэ даа. Ямаршье юумэ хүнэй ухаан сэдьхэлhээ болоно ха юм,—гэжэ тэрэ хүгшэн хөөрэнэ.

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭНЭ

Үдэшэ болоходо, фермын газаа үнеэдшье сугларжа, залуухан hаалишадшье амhартануудаа бариад ерэбэ. Үүлтэртэ үнеэдые hаадаг Дора Очирова, Тоня Гончикова, Тоня Цыдыпова, Рима Сотонова гэгшэдэй hаяхан Курумканай дунда hургуулиин hурагшад байhанаа, мүнөө ажалай дүршэлтэй болоод, томо хүхэнүүдтэй үнеэдые шууяса hаажа байхыень харахада ехэ урматай.

— Мүнөөдэр одоошье Смена гэжэ үнеэнhээмни пүүд hүн hаагдабал. Шэмэгэ тэжээл эдидэг болоходо, үнеэдни hү ороохо. Мүн үнеэдэймни хүхэ, дэлэншье hайжараа,—гэжэ залуу hаалишан Тоня Гончикова hүсэ тушаажа байхадаа баяртайгаар хэлэнэ.

Теэд hү hаалгатнай урда жэлэйхитэй сасуулхада ямар бэ? гэжэ асуубабди.

— Нёдондо манай фермын hаалишад үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1337 литр hү hаагаа hэн. Тиихэдэ адагынь 1017 литр, эрхим hаалишаднай—1523 литр hү hааhан байна. Харин энэ жэлэй үнгэрhэн 8 hарын туршада залуу hаалишад үнеэн бүриhөө 1400 литр hү hаагаа. Һаалишан Тоня Цыдыпова, Дора Очирова энэ үе соо үнеэн бүриhөө 1656—1676 литр hү hаагаа. Һайжаруулагдаhан үүлтэрэй үнеэдые харууhалдаг hаалишад Вера Цыренова, Дора Будаева гэгшэд 1415—1487 литр hү hаанхай,—гэжэ тоо бүридхэгшэ хөөрэнэ.

Һаалишадай ажалые хараад байхада, эдэ залуушуулай колхозойнгоо үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай газарта — мал ажал дээрэ эрид хубилалта хэхые оролдожо байhаниинь элитэ болоно. Тэдэнэр жэлэй турша соо hү hаалгые үнеэн бүридэ 1000 литрээр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байна бшуу!

Урдань энэ фермын hаалишад тус тустаа 10—11 үнеэ даажа абаад байдаг hаа, мүнөө залуу hаалишад тус бүридөө 16—17 үнеэ hаана. Энээнэй ашаар олон hаалишаднай сүлөөлэгдэжэ, ондоо хүдэлмэридэ эльгээгдээ.

— Түрүүшээр үнеэдээ хоёр—хоёр часhаа үлүү саг соо hаажа дүүргэдэг байгаабди. Харин мүнөө час хахадта хүшэ хүрэдэг болообди,—гэжэ hаалишад хөөрэлдэнэ.

Залуу hаалишад булта мүнөө жэлhээ эхилээд Курумканай дунда hургуулида, Улан-Удын зооветинститутда заочноор hурахаяа бэлдэжэ байна.

Үнгэрэгшэ зун партиин Курумканай айком, аймгүйсэдком тус фермэдэ коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэ олгоhон байна. Энээнhээ хойшо эндэхи hаалишад, малшад хүдэлмэреэ бүри hайжаруулхын түлөө шангаар тэмсэнэ. 1959 ондо үүлтэртэ үнеэнhээ 2500 литр hү, hайжаруулагдаhан үүлтэрэй үнеэнhээ 2100 литр hү hааха гэhэн социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

О. Раднаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hаалишад Т. Гончикова А. Цыдыпова хоёр фермынгээ улаан булан соо hонин ном уншажа hуунад.

Д. Сандановай фото.

Хитадай Арадай Республикын 10 жэлэй ойдо зорюулагдаhан научна сесси

Хитадай Арадай Республикын 10 жэлэй ойдо зорюулагдаhан научна сесси Бурядай комплексно институтда hаяхан үнгэргэгдэбэ.

Сесси дээрэ табан элидхэл хэгдэhэн, хэдэн мэдээсэл соносхогдоhон байна.

«Хитадай Арадай Республика 10 жэлдэ» гэhэн элидхэлые институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ П. И. Хадалов хэhэн байха юм.

Научна сессидэ хабаадагшад ойн hайндэртэ зорюулагдаhан амаршалгын телеграмма Пекин хото эльгээгээ.

Хитадай Арадай Республикаhаа хитад, монгол, түбэд хэлэн дээрэ бэшэгдэhэн hони hонин номууд болон фотозурагуудые институт абажа, выставкэ эмхидхэhэн байна.

„Агитаторай блокнодой" ээлжээтэ номер

Партиин Бурядай обкомой пропаганда, агитациин таhагай гаргадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 18-дахи номер бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ.

«КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые болото дээрэнь бэелүүлэе» гэhэн Н. Бизюкинэй статья «Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» гэhэн гаршаг доро толилогдоо. Үйлэдбэреэ нарижуулан hайжаруулха, үргэлжэдэнь онhоджоруулха асуудалнуудай Улан-Удын Ленинэй орденто паровозовагонно заводой цехүүдтэ хэр зэргээр шиидхэгдэжэ байhан тухайдань тэрэ статья соо тодорхойгоор хэлэгдэнэ.

Мүн энэ гаршаг доро В. Ларинай ехэ статья толилогдоhон байна. «Алдарта арбан жэлэй ой» гэhэн тэрэ статья соонь хитад арадай туйлаhан ехэ амжалта харуулагдана.

«Хара амяа харадаг ябадалтай тэмсэхэ гээшэ бүхы ажалшадта хабаатай хэрэг мүн» гэhэн статья дотор хубиингаа хэрэг харагшад хурсаар шүүмжэлэгдэнэ.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай дунда агитатор Р. Пашинскаягай хэhэн хөөрөөн, Б. Шатоновой бэшэhэн «Агитатор» гэжэ очерк «Агитационно хүдэлмэриин дүй дүршэлhөө» гэhэн гаршаг доро толилогдоо.

«Үрэhээ саг соонь хаагаад, hайнаар хадагалая» гэhэн мэргэжэлтын зүбшэл «Агитаторай блокнодой» хуудаhанда хэблэгдээ.

Шэнэ мэргэжэлтэд

Ой модоной ажахыда хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлэдхэдэг Заиграйн hургуулине hаяшаг 17 хүн дүүргэжэ гараба. Мэргэжэлтэй болоhон эдэ залуушуул республикын ой модоной ажахынуудта гаража, леснигэй, технигэй туhалагшаар хүдэлхэнь.

В. Шнайдер.

Хилын саанаhаа

КНР-эй 10 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай заседани

ПЕКИН, сентябриин 29. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаhаар арбан жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай заседани мүнөөдэр эндэ дүүрэбэ. Хоёр үдэрэй урда тээ эхилhэн энэ заседани эб найрамдалай болон дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байhан бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин болон ажалшадай уласхоорондын hанал нэгэдэлгые эли тодоор харуулаа.

Бүхы табан түбиин ажалшадай түлөөлэгшэд энэ заседанида ерэhэн байна. Хитадай революциин илалта бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үеые, 650 миллион тоото арадта дэбжэлтын зам нээжэ үгөө гэжэ Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай залай трибуна дээрэhээ үгэ хэлэгшэд элдэб олон хэлэнүүд дээрэ нэгэн hаналтайгаар тэмдэглэhэн байна. Дэлхэйн бүхы арадууд хитад арадые халуунаар амаршалха зуураа, социалистическэ общество байгуулха хэрэгтэ амжалта туйлаhандань баясажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Баярай суглаанда хабаадагшад—хамта 10 мянган хүн—мүнөөдэр үдын хойно сугларба. КПК-гэй Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүн, Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Чжу Дэ баярай суглаан дээрэ түрүүлэгшээр hуугаа. Канадын хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин делегацие хүтэлбэрилэгшэ Н. Кларк түрүүлжэ үгэ хэлэхэдээ, империализмын болон феодализмын нэгэдэмэл хүсэнүүдые ажалша Хитадай илаhанай ехэ удхашанартай байhые онсолон тэмдэглээ.

Удаань Ливанай, Уругвайн, Шэнэ Зеландиин, Швейцариин, Бельгиин, Грециин, Даниин, Нидерландын, Цейлоной, Иорданиин, Исландиин болон бусад хэдэн оронуудай ажалшадай түлөөлэгшэд үгэ хэлээ. Тэдэнэй хэлэhэн үгэнүүдые заседанида хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаhан, альга ташан угтаhан байна.

Иранай арадай партиин делегацие толгойлогшо Табари өөрынгөө партиин Центральна Комитедэй амаршалгые уншаа.

США-гэй, Бирмын, Малайн, Таиландын, Парагвайн, Турциин, Суданай, Сальвадорой, Никарагуагай, Панамын, Пакистанай коммунистическэ партинуудай зүгhөө КПК-гэй Центральна Комитедэй нэрэ дээрэ амаршалгын телеграмманууд ерээ гэжэ түрүүлэгшэ Чжу Дэ мэдээсэбэ.

Забhарлалгын hүүлээр Лю Шао-ци түрүүлэгшээр hууба.

Алжирай Республикын саг зуурын правительствын делегацие толгойлогшо Юсеф Бен Хедда КНР-эй тогтоhоор арбан жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан амаршалгын үгэ хэлээ.

Ирагай Республикын правительственна делегацие хүтэлбэрилэгшэ Ахмед Мухаммед Яхья хитад ханинартаа хандан иигэжэ мэдүүлээ: ороноо хүгжөөхэдөө, танай дүй [...] шэлhөө бидэнэр hургаал абах[...]

Удаань Бирманска Союзай [...]вительствын түлөөлэгшэ, Непа[...] правительственна делегацие [...] гойлогшо амаршалгын үгэнүү[...] хэлээ. Мүн уласхоорондын [...] организацинуудай түлөөлэгш[...] амаршалгын халуун үгэнүүдые [...]лэhэн байна.

Заседани дээрэ Лю Шао-ци т[...] хэлэй үгэ хэлээ. КНР-эй байгуу[...]даhаар арбан жэлэй ойтой да[...]рамдуулан амаршалгын халуун [...] хэлэhэнэйнь түлөө гадаадын [...]нуудай бүхы айлшадта Лю Ш[...]ци хитад арадай зүгhөө баясха[...] хүргөө. Хитад арадай үмэнэ [...] олон бэрхэшээлнүүд бии гэжэ [...]дэглэхэ зуураа, хитад арад К[...]гэй, түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай [...] тэлбэреэр, социалистическэ [...]риин, дэлхэйн бүхы түрүү хүнүү[...] дэмжэлгээр Хитадые хүсэн түгэл[...] гүрэн заатагүй болгохо гэжэ [...] Шао-ци нэмэжэ хэлээ.

Дуунай аялган доро хэдэн [...] пионернүүд баглаа сэсэгүүдые [...]ряад зал соо орожо, президиу[...] хажууда ерээд, Хитадай хүтэлб[...]лэгшэд болон гадаадын оронууд[...] ерэhэн айлшадта тэдэнээ барюу[...]

Зал соо байгшад бултадаа [...] дээрээ зогсожо, партийна ги[...] «Интернационал» дуулаа.

КНР-эй байгуулагдаhаар ар[...] жэлэй ойдо зорюулагдаhан бая[...] заседание түрүүлэгшэ Лю Шао[...] хаагдаhан дээрэ соносхоо.

Хитадай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд хүндэтэ айлшадтаа зорюулан уулзалга хээ

ПЕКИН, сентябриин 29. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ мэдээсэнэ: Хитадай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд Мао Цзэ-дун, Лю Шао-ци, Сун Цин-лин, Дун Би-у, Чжу Дэ, Чжоу Энь-лай, Линь Бяо, Дэн Сяо-пин, Пын Чжэнь Советскэ Союзай болон бусад социалистическэ оронуудай партийно-правительственна делегацинуудай бүхы гэшүүдтэй, элдэб оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай бүхы гэшүүдтэй, Вьетнамай болон Корейн сэрэгэй делегацинуудые толгойлогшонортой, Ази, Африкын оронуудай правительственна делегацинуудай, түлөөлэлгын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, тэрэшэлэн уласхоорондын зургаан организацие толгойлогшонортой үсэгэлдэр уулзаа.

Уулзалгань хани халуунаар үнгэрөө.

„Эб найрамдалай хэрэг урагшаа дабшаба"

ВАРШАВА, сентябриин 28. (ТАСС). Советско-американска хамтын коммюнике, американска телевиденеэр Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ, мүн США-да Н. С. Хрущевой ошоод байhантай холбоотой ондоошье материалнуудые Польшын центральна газетэнүүд мүнөөдэрэйнгөө түрүүшын хуудаhануудта тунхаглаа.

Эдэ материалнууд «Эб найрамдалай хэрэг урагшаа дабшаба» гэhэн томо гаршагтайгаар үгтөө.

Президент Д. Эйзенхауэр пресс-конференци хэб[...]

ВАШИНГТОН, сентябриин 28. (ТАСС). Президент Эйзенхауэр мүнөөдэр пресс-конференци хээ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой США-да аяншалгын дүнгүүд тушаа олон асуудалнуудта тэрэ харюусаhан байна. Д. Эйзенхауэр иигэжэ мэдүүлээ. Минии hанамжын ёhоор, Н. С. Хрущевой аяншалга американо-советскэ харилсаа hайжаруулгада эхи табижа үгөө. США-гэй президентын hанамжын ёhоор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой аяншалха үедэ хоёр ороной хоорондохи харилсаанай асуудалнуудые Америкын арад hайнаар ойлгожо абаhан байна.

Д. Эйзенхауэр саашань иигэжэ мэдүүлээ. Дээдэ тушаалтадай зүблөө зарлаха талаар Америкын зүгhөө гарадаг буруушаалга hанамжануудаа мэдэлсэлгын үедэ зайсуулагдаhан байна. Гэбэшье иимэ зүблөө зарлаха тухай асуудалые Америкын правительство саашадань зүбшэжэ үзэхэ, США-гэй союзнигуудтай хөөрэлдэхэ байна гэжэ президент нэмээжэ хэлээ. Берлинэй асуудал тушаа Д. Эйзенхауэр иигэжэ мэдүүлбэ: тус асуудалые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэтэй би зүбшэн хэлсээб. Тиигэжэ зорюута хэлсээн болоошьегүй hаа, Берлин тухай асуудалаар саашадаа дахяад хэлсээ хэхэ тухай үгээе ойлголсоhон байнабди. Берлиндэхи мүнөөнэй байдал таарамжагүй болонхой гэжэ булталаа зүбшөөнэбди. Иимэ байдал зайсуулхын тулада саашадаа хэлсээ хэхэ шухала гэжэ президент онсолон тэмдэглээ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэтэй hанамжанууд тухайгаа хөөрэлдэхэдөө, Берлинэй асуудалаар хэлсээ хэхэ тодорхой болзор тогтоогоогүйбди гэжэ Д. Эйзенхауэр нэмээжэ хэлэhэн байна.

Буу зэбсэг хуряалгатай холбоотой тон тодорхой асуудалнууд[...] би СССР-эй Министрнүүдэй Со[...]дэй Түрүүлэгшэтэй зүбшэн хэлс[...] гүйб гэжэ Д. Эйзенхауэр хэлээ. Б[...] зэбсэг хуряаха тухай асуудал[...] hанамжануудаа мэдэлсэхэ үедэ[...]най буу зэбсэг ниитэ дээрэнь, [...]сэдөөр хуряаха тухай Нэгэдэ[...] Нацануудай Организациин үмэ[...] табигдаhан түсэбые Баруун гү[...]нүүд шэнжэлжэ үзэхэ бэзэ гэ[...] найдажа байhанаа Н. С. Хрущ[...] элирхэйлэн мэдүүлhэн байна. ССС[...]тэ аяншалгаяа хойто жэлэй хаб[...] хүрэтэр юундэ хойшолуулаабта[...]hэн асуудалда харюусахадаа, [...] өөрөөшье, мүн Н. С. Хрущев hа[...] сүлөөгүй байна гэжэ президент х[...]лээ. Тиихэдэ, Советскэ Союзда [...]мар, үбэлэй сагта аяншалбал зар[...] нютагуудта хүрэжэ ошоходо бэрх[...]тэй болохо байна. Мүн тэрэшэл[...] минии ашанар хабарай сагта а[...]шалхыемни хүсэhэн байна. Аянша[...]гын энэ болзор тухай Н. С. Хруще[...]той үгээе ойлголсообди гэжэ Д. Э[...]зенхауэр тэмдэглээ.

Н. С. Хрущев ехэ шадабарита[...] политическэ ажал-ябуулагша гэ[...] президент тоолоhон байна. Н. С. Хрущевой элитэ ехэ хүн байhы[...] президентын hанамжын ёhоор, Аме[...]рикын арад мэдэрдэг байна. Ху[...]далдаа наймаан тухай асуудал[...] тогтоходоо, алишье тала худалд[...] наймаа үргэдхэхөөр бэлэн бай[...] тухайгаа элирхэйлэн мэдүүлээ гэж[...] Д. Эйзенхауэр юрэнхыгөөр хэлэhэ[...] байна.

Н. С. Хрущевтой президентын га[...] бүлынхидэй, тэрэ тоодо ашанар[...] уулзажа, хөөрэлдэhэн тухай Эйзен[...]хауэр пресс-конференциин үедэ е[...] ханангяар тэмдэглэhэн байна.

Булад хайлуулдаг промышленно[...]стьда забастовкын болоhон тух[...] урда тээнь бэлэдхэhэн мэдүүл[...] президент пресс-конференци[...] эхиндэ уншаа. Иимэ байдал за[...]суулхын тулада өөрынгөө зүгhөө н[...]лөө үзүүлхэб гэжэ мэдүүлгэ соон[...] хэлэгдэнэ.

Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ

ЛОНДОН, сентябриин 28. (ТАСС). Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство советско-американска коммюнике тухай тусхай мэдүүлгэ мүнөөдэр тунхаглаа.

«Англиин правительство хараа бодолдонь хүсэд тааараха энэ коммюникегэй удхые hайшаана. Шиидхэгдээдүй байhан уласхоорондын бүхы асуудалнууд хүсэ хэрэглэ[...]гын гуримаар бэшэ, харин хэлс[...] хэхэ, зэргын амгалан аргаар ши[...] хэгдэхэ ёhотой гэжэ агууехэ хоё[...] ороной үгээе ойлголсоhондонь ила[...] гаяа ехээр ханангы байнабди» гэж[...] Англиин МИД-эй түлөөлэгшэ м[...]дүүлбэ.

Алжиртахи байлдаан

КАИР, сентябриин 28. (ТАСС). Алжирта энэ жэлэй сентябриин 19-hөө 24 хүрэтэр болоhон сэрэгэй ябуулга тухай Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин дээдэ командованиин коммюнике эндэ тунхаглагдаа.

Национально-сүлөөрэлгын армиин отрядууд француз сэрэгүүдэй байhан газарнуудта добтолжо, тэдэнэй заримые сүм үгы хэhэн байна гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Энэ үе соо Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин частьнуудай, французска колониальна сэр[...]гүүдэй хоорондо 100 гаран бай[...]даан болоо. Франциин 328 солда[...] ба офицернүүд алагдаа, 317 хү[...] шархатаа. Франциин сэрэгэй [...] хуягта автомашинанууд үгы хэгд[...]hэн, 2 вертолёт унагаагдаhан байна.

Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин талада 17 француз солдат ороо.

Дээдэхэн Онгостойн сэнгэлигтэ...

Шэлбэhэтэ, набшаhата мододой забhараар «дурамдаhан» алтан шаргал наранай элшэ hүүдэр доогуур hуугаашадые гасаалhандал хурсахан гэрэлээрээ ялбуулаад hалапагүй. Сэнгүү даа, зунай hайхан сагта, нарата дулаан намар ой модон соо, сэсэг набшаhатай зүлгэ ногоон дээрэ...

Хараелши, ямар гоё газарта городоймнай ажалшад түбхинэдэг боложо байна гээшэб! Тойроод бүтүү ой... Тиимэ агаарта амилхада хүнэй тамир тэнхээгээ, бэе махабадаа бэхижүүлхэдэ ямар ехэ туhатай гээшэб!

Дээдэ-Онгостой... Урдань тэрээн худар хүдэлмэришэ зоной хүлөө табиха сүлөө байгаа аал? Үгы ха юм. Тэндэ гансахан лэ Дээдэ-Үдын аралжаа наймаашад шэбээлдэг байгаа бшуу.

Мүнөө тэндэ Улан-Удымнай ажалшад ямар гоё байрануудые түхеэржэ, яаhан сэнгүү hайханаар ажаhууна, зунай сагта амарна гээшэб. Эндэ үгтэhэн зурагые харыт даа. Энэмнай культурын дача гээшэ. Зурагай доодо захын гэр харана гүт? Энэтнай ажалша хүнэй улаан гараараа бодхооhон байшан. Хүнүүд сүлөөтэй сагтаа иигэжэ гэр баридаг болоhониинь гайхалтай. Иимэ гэр бариха арга боломжо ажалша зондо бии болонхой.

Дээдэ Онгостойдо гансахан энэ дача бэшэ, мүн ондоошье дачанууд, амаралтын газарнууд олон ха юм. Эндэ пионернүүдэй хэдэн лагерь зундаа нээгдэдэг. Тэдэнэй дунда ой модоной, Улан-Удын паровозовагонно заводой, хэлхээ-холбооной хүдэлмэришэд, алба хаагшадай хүүгэдэй байха гоё hайхан лагерьнууд оршодог. Тэндэ зундаа хэдэн мянган hурагшад, багашуул амардаг.

«Учитель» гэжэ Дээдэ-Онгостойн амаралтын гэртэ республикын ажалшадhаа гадна, хүршэ Эрхүүгэй, Читын областьнуудhаа хүнүүд ерэжэ амаралтаяа үнгэргэдэг байха юм. Тэрэшэлэн үхибүүдэй бэе махабадаа hайжаруулха hургуули, хүүгэдэй байшан, туб-санатори гэхэ мэтэ олон байха.

Байгал шадарай шэмэрүүн хүйтэн уларилда дадашаhан үрэ-жэмэстэ мододые ургуулан туршадаг станци Дээдэ-Онгостойдо нютагжанхай. Тэндэ томо эдеэтэй яблокаhаа эхилээд, бусад олон янзын жэмэс ургуулагдана.

Мүн энэ голдо городой ажалшадай hуудаг Ленинэй нэрэмжэтэ тосхон жэл ерэхэ тудам үргэдэн, ехэ боложо байнхай.

Н. Цыбенов.

Л. Хайдуровай фото.

Редакторай орлогшо
С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01156. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5071.